

Zentrum
Liberale
Moderne

Посилення гнучкості української енергосистеми

РОЛЬ УРЯДОВОГО КОНКУРСУ 2024–2025 РОКІВ

Аналітична записка Ольга Грузинська,
Євгенія Загуменнова-Крупович та Ігор Піддубний

LibMod Policy Paper

ЗМІСТ

Ключові знахідки	3
Список скорочень	5
Контекст проведення конкурсу	6
Регуляторне середовище	8
Хід проведення конкурсу у 2024-2025 роках	17
Результати проведеного конкурсу	21
Висновки та рекомендації	23
Про авторів	25

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Повномасштабна війна різко загострила структурні вразливості української енергосистеми.

Масовані атаки Росії призвели до втрати значної частини генеруючих потужностей, зокрема у сегменті гнучкої генерації, та суттєво знизили можливості системи покривати пікові навантаження і балансувати внутрішньодобові коливання попиту. Водночас стрімке зростання генерації на стороні споживачів, передусім сонячної, підкреслює потребу у маневрених потужностях. Оцінка оператора системи передачі у 2024 році вказувала на потребу у високоманевреній газовій генерації на рівні 1,4 ГВт.

За умов обмежених приватних інвестицій у маневрену генерацію Уряд України у 2024–2025 роках уперше запровадив спеціальний конкурс на будівництво нових генеруючих потужностей із наданням довгострокової державної підтримки переможцям.

Уряд надає підтримку формі плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючих потужностей, що сплачується оператором системи передачі на підставі довгострокового договору. Розмір плати визначається за результатами конкурентного відбору, але обмежується граничною ціною, затвердженою Кабінетом Міністрів за поданням Міненерго з урахуванням позиції регулятора, на рівні **854 977,5 євро за 1 МВт** встановленої потужності. Підприємства, що перемогли в конкурсі, мають ввести об'єкти в експлуатацію до **31 грудня 2027 року**. З моменту введення в експлуатацію вони будуть отримувати підтримку щонайменше **10 років рівними частинами**. Мінімальний та максимальний розмір проекту становить відповідно **5 та 80 МВт**. Фінансування механізму здійснюється через тариф на передачу електричної енергії, тобто фактично розподіляється між усіма споживачами.

Регуляторна рамка проведення конкурсу загалом є достатньо розвиненою та формалізованою, однак залишається фрагментованою та частково неузгодженою з нещодавніми законодавчими змінами. Закон України «Про ринок електричної енергії» прямо передбачає можливість проведення конкурсів на будівництво генеруючих потужностей у разі дефіциту потужності, а у січні 2025 року це право було розширено і на установки зберігання енергії шляхом внесення змін до статті 29 Закону. Водночас підзаконна база, зокрема чинний Порядок проведення конкурсу, затверджений постановою КМУ № 677 від 2019 року, досі формально не приведена у відповідність до цих змін і не охоплює конкурсні процедури для систем зберігання енергії, що створює правову невизначеність для інвесторів та органів, відповідальних за імплементацію механізму.

Чинна модель управління конкурсом концентрує ключові повноваження в руках Міненерго та конкурсної комісії, склад і регламент роботи якої формуються урядом, а сама процедура, хоча й передбачає публічність та допуск медіа й зацікавлених сторін до етапу розкриття пропозицій, не містить інституційно закріплених механізмів незалежного зовнішнього нагляду. З огляду на обсяг фінансової підтримки, стратегічну важливість проектів та воєнні ризики, доцільним виглядало б доповнення цієї моделі формальним залученням представників міжнародних партнерів до роботи конкурсної комісії або створення окремого наглядового органу з дорадчими чи спостережними повноваженнями. Це могло б підвищити довіру інвесторів, знизити регуляторні ризики та посилити сприйняття конкурсу як прозорого та неупередженого інструменту державної політики.

Проведення конкурсу було затримано з політичних причин і фіналізовано лише наприкінці 2025 року, що обмежило його ефективність як інструменту оперативного реагування на дефіцит гнучких потужностей. За результатами відбору було затверджено проекти загальною потужністю 316 МВт, що відповідає близько 45% першочергової потреби, визначеної Міненерго, однак їхній фактичний регіональний розподіл суттєво відхилився від початкових пріоритетів державної політики: понад 60% нових потужностей припадає на західні області з майже повним вибором квоти, тоді як у енергодефіцитних регіонах першого пріоритету (центральної, південної та частині східної) реалізовано лише близько чверті запланованого обсягу. Це, разом із істотно нижчими за граничний рівень ціновими пропозиціями проектів у прифронтових регіонах, свідчить, що ціновий стимул сам по собі не є достатнім компенсатором високих безпекових ризиків для інвесторів.

Фінансова складова конкурсу продемонструвала наявність реальної цінової конкуренції. Середньозважена вартість державної підтримки становить близько 457 тис. євро за 1 МВт, що майже вдвічі нижче за встановлену урядом граничну ціну. Загальний обсяг бюджетного навантаження оцінюється приблизно у 145 млн євро з рівномірними виплатами протягом 10 років після введення об'єктів в експлуатацію, що еквівалентно близько 14,5 млн євро на рік і може додати близько 1% до поточного тарифного навантаження на передачу електроенергії.

Потенційним стримуючим фактором для ширшого залучення проектів у енергодефіцитних районах, що також мають вищі безпекові ризики, є відсутність доступних та масштабованих інструментів страхування воєнних ризиків. Без розвитку таких механізмів або без системної участі міжнародних фінансових інституцій навіть добре спроектовані конкурси не здатні гарантувати досягнення стратегічної мети – нарощування у достатніх обсягах гнучкої генерації саме там, де вона найбільш потрібна для енергетичної безпеки країни.

Окремим системним бар'єром для інвестицій є боргова криза на ринку. На балансуєчому ринку заборгованість споживачів перед оператором системи передачі перевищила 42 млрд грн, борг перед постачальниками балансуєчої енергії – 22 млрд грн, а затримки з оплатою сягають 9–14 місяців. Це руйнує bankability проектів нової маневреної генерації на ринкових умовах. Додатково довіру інвесторів підриває накопичена заборгованість за «зеленим» тарифом, яка, як і виплати за результатами конкурсу, фінансується через тариф на передачу.

Проведений конкурс доцільно розглядати як позитивний інструмент, який можна впроваджувати і надалі, але не як повноцінне рішення проблеми дефіциту гнучких потужностей. Для комплексного перетворення такого механізму на ефективний елемент, що доповнює енергетичну політику, варто розглянути:

- спрощення та цифровізація конкурсних процедур конкурсу за зразком спеціальних аукціонів на допоміжні послуги ОСП через платформу MMS та аукціонів з підтримки ВДЕ через Prozorro;
- залучення представників міжнародних партнерів до роботи конкурсної комісії або наглядового органу з метою підвищення прозорості та довіри інвесторів;
- окрім того, варто розглянути оперативне проведення додаткового раунду конкурсу для проектів, відхилених із технічних причин, що дозволило б у стислі терміни додати до 127 МВт нових потужностей, переважно у енергодефіцитних регіонах.

А також в більш загальному контексті для підвищення конкуренції за державну підтримку та сприяння ринковому розвитку гнучкої генерації необхідні:

- термінове врегулювання проблеми «захищених споживачів» і запуск спецрахунків для погашення боргового ланцюга на балансуєчому ринку;
- поступова гармонізація цінових обмежень на оптових сегментах ринку з європейськими правилами;
- забезпечення стабільності та достатності тарифу на передачу для фінансування підтримки та виконання державою взятих фінансових зобов'язань;
- покращення доступу учасників ринку до системи страхування воєнних ризиків, що може бути забезпечено за участі уряду та міжнародних партнерів.

Список скорочень

АМК Антимонопольний Комітет України

КМУ Кабінет Міністрів України

Міненерго Міністерство енергетики України

НБУ Національний банк України

НКРЕКП, Енергетичний Регулятор

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

ОЕС України Об'єднана енергетична система України

ОСП Оператор системи передачі

ПДВ Податок на додану вартість

УЗЕ Установа зберігання енергії

КОНТЕКСТ ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ

Історично балансуєчі потужності в Україні формувалися переважно за рахунок великих електростанцій, значна частина яких уже на початок повномасштабної війни була технологічно застарілою. Великі блоки теплових електростанцій, гідро- та гідроакumuлюючих електростанцій, а також, у меншій мірі, тепло-електроцентралі у великих містах забезпечували балансування енергосистеми, покриваючи внутрішньодобові коливання попиту на електроенергію. У результаті ринок був висококонцентрованим: у 2021 році понад 90% балансуєчої електроенергії на завантаження постачали три великі учасники ринку, що оперують гідро- та гідроакumuлюючими активами (ПАТ «Укргідроенерго») і тепловими електростанціями (група ДТЕК та ПАТ «Центренерго»).

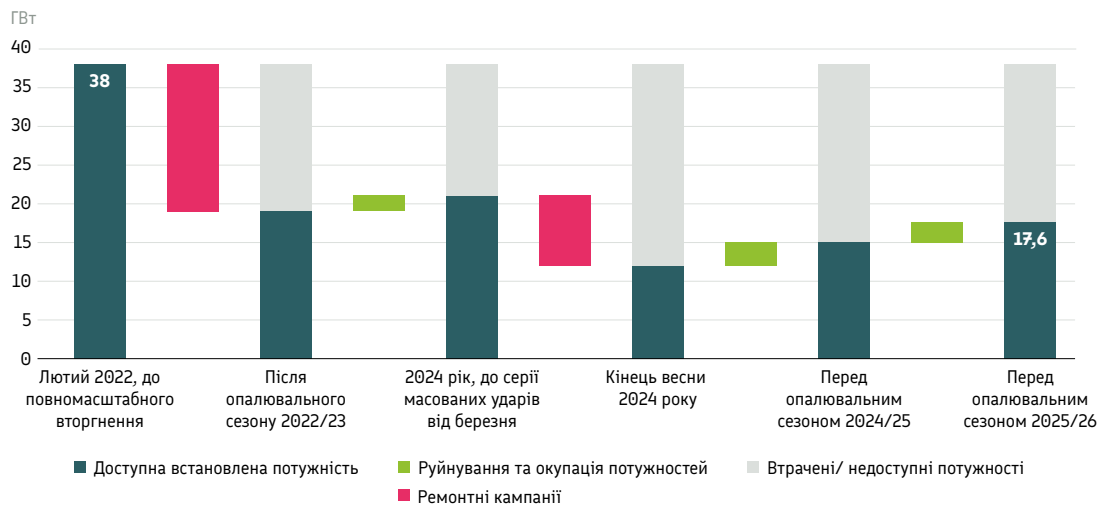
З початком повномасштабного вторгнення Російська Федерація окупувала або зруйнувала значну частину генеруючих потужностей української енергосистеми, при цьому особливо постраждали об'єкти гнучкої генерації. Паралельно різко посилюється структурний тренд на встановлення споживачами власної генерації, насамперед сонячних електростанцій. Це призводить до зростання внутрішньо

добової волатильності чистого попиту на електроенергію з мережі та, відповідно, до підвищення потреби у додаткових маневрених потужностях.

Урядові стратегії визначають розвиток децентралізованої генерації одним із ключових пріоритетів – як з точки зору підвищення стійкості та безпеки енергосистеми, так і з огляду на необхідність залучення приватного капіталу для її відновлення в умовах вкрай обмежених можливостей публічних фінансів. Станом на середину 2024 року оператор системи передачі (НЕК «Укренерго») оцінював середньострокову потребу в додаткових потужностях маневреної генерації на рівні близько 1,4 ГВт.¹

Починаючи з 2022 року, основну частину нових генеруючих потужностей формувала генерація на стороні споживачів, яка не підключається до мереж операторів систем розподілу (ОСР), передусім малі сонячні електростанції. Хоча така генерація відіграє важливу роль для енергетичної автономії окремих споживачів, вона не вирішує проблеми внутрішньодобового дисбалансу між попитом і пропозицією та не сприяє покращенню керованості й операційної надійності енергосистеми.

Графік 1: Доступні генеруючі потужності в Україні

Джерело: оцінка Міжнародного енергетичного агентства²

1 <https://www.youtube.com/watch?v=BGRE0xbI6sg>

2 IEA (2025), Ukraine's Energy Security, IEA, Paris <https://www.iea.org/reports/ukraines-energy-security>

За різними оцінками, за період повномасштабної війни обсяги генерації на стороні споживачів зросли приблизно на 2 ГВт, причому переважна більшість цих потужностей припадає на сонячні установки.³

Водночас на стороні промислових виробників електроенергії додаткові потужності були обмеженими та склалися переважно з проєктів вітрової генерації, що перебували на просунутій стадії будівництва ще до лютого 2022 року, а також з нових систем зберігання енергії (BESS) та газових пікових установок. Останні були введені в експлуатацію завдяки спеціальним довгостроковим аукціонам із закупівлі допоміжних послуг, проведеним оператором системи передачі у 2024–2025 роках.

Розвиток маневреної генерації на ринкових засадах істотно стримували два взаємопов'язані чинники: масштабна заборгованість на балансуєчому ринку та підвищені військові ризики. Через відсутність ефективного регуляторного механізму для так званих захищених споживачів, до яких належать критично важливі об'єкти, що не можуть бути відключені від електропостачання, сформувався стійкий ланцюг боргів: з одного боку – заборгованість таких споживачів перед оператором системи передачі, з іншого –

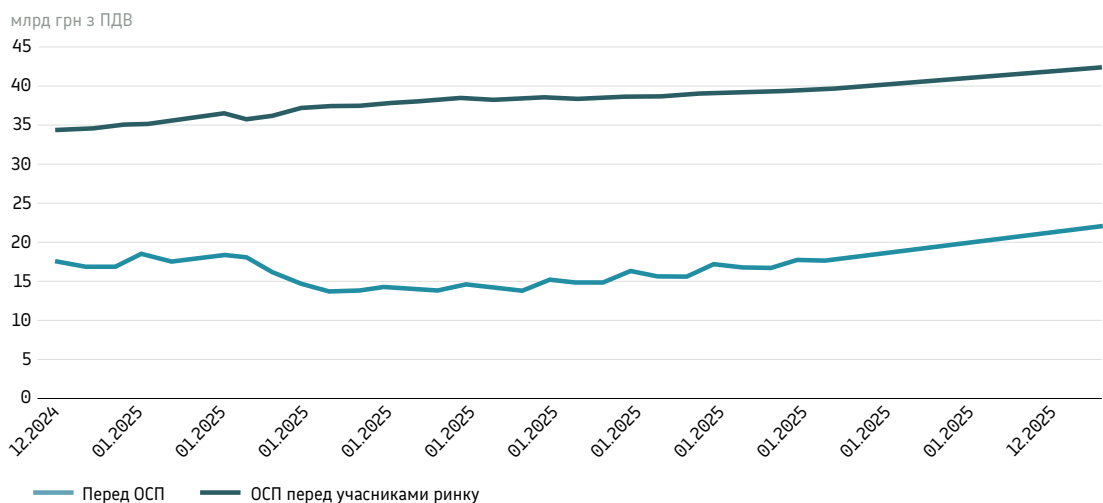
заборгованість ОСП перед постачальниками балансуєчої електроенергії, для яких доходи від цього сегмента є одним із ключових джерел виручки.

Ці борги мають сталу тенденцію до зростання. Станом на кінець 2025 року заборгованість перед ОСП сягнула 42 млрд грн, тоді як борги ОСП перед учасниками ринку перевищили 22 млрд грн. Затримки з оплатою виробникам за відпущену на балансуєчий ринок електроенергію можуть становити від 9 до 14 місяців.⁴

За цих умов, з метою стимулювання розвитку маневреної генерації з одночасним урахуванням економічних та безпекових викликів – особливо актуальних для нових проєктів у регіонах із підвищеним рівнем воєнних ризиків – Уряд обрав механізм проведення спеціального конкурсу на будівництво генеруючих потужностей.

Запропонований підхід передбачає надання прямої фінансової підтримки, розмір якої визначається за результатами конкурентної процедури, виробникам, що збудують та експлуатуватимуть маневрені генеруючі установки у регіонах, визначених урядом. Конкурс було ініційовано у серпні 2024 року. Після активної фази відбору та визначення

Графік 2. Борги на балансуєчому ринку України

Джерело: власне представлення на основі даних Укренерго

3 <https://pravo.ua/x-business-legal-energy-forum-spikery-proanalizuvaly-problemy-heneratsii-iaak-osnovy-vidnovlennia-enerhosystemy/>

4 https://ua.energy/uchasnikam_rinku/rezultaty-balansuyuchogo-ryнку-2/#1664548377465-2f07a299-7771

проектів-переможців у квітні 2025 року процес було тимчасово призупинено, а згодом фіналізовано наприкінці 2025 року – вже за нового складу уряду та на тлі відновлення масованих ракетних і дронівих атак РФ на об'єкти української енергетичної інфраструктури.

Ця записка аналізує регуляторне середовище проведення конкурсу, його результати та потенційний вплив на енергетичний ринок, а також надає рекомендації щодо вдосконалення політики, спрямованої на запуск та сталу роботу нової, гнучкої й децентралізованої генерації в українській енергосистемі.

РЕГУЛЯТОРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Статтю 29 Закону України «Про ринок електричної енергії»⁵ (далі – Закон) передбачено, що у разі, якщо для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію недостатньо наявних генеруючих потужностей та заходів з управління попитом, ОСП може застосувати **конкурсні процедури на будівництво генеруючої потужності, установок зберігання енергії та на виконання заходів з управління попитом**. Застосування конкурсних процедур на будівництво УЗЕ було дозволено нещодавно, після внесення змін до статті 29 Закону Законом № 4213-IX від 14.01.2025.⁶

Відповідно до Закону порядок проведення конкурсів на будівництво генеруючої потужності, УЗЕ та виконання заходів з управління попитом затверджується Кабінетом Міністрів України.⁷ У поточному часі діє *Порядок проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом* (далі – *Порядок проведення конкурсу*), затверджений Постановою КМУ від 10 липня 2019 р. № 677.⁸ Наразі Порядок проведення конкурсу не приведений у відповідність з останніми змінами у Законі, які

дозволяють застосовувати конкурсні процедури для будівництва УЗЕ на умовах, передбачених статтю 29 Закону. Отже, дія Порядку проведення конкурсу поширюється на:

- будівництво нової генеруючої потужності;
- проведення реконструкції (модернізації) діючої генеруючої потужності;
- продовження строку експлуатації енергоблоків атомних електростанцій;
- виконання заходів з управління попитом.

В цьому звіті описана регламентована КМУ процедура проведення конкурсів на будівництво генеруючих потужностей, включаючи будівництво нових та реконструкцію (модернізацію) діючих генеруючих потужностей. Особливості конкурсних процедур на продовження строку експлуатації енергоблоків атомних електростанцій⁹ та на виконання заходів з управління попитом не є предметом нашого розгляду.

⁵ Частина 1 статті 29 Закону України «Про ринок електричної енергії».

⁶ Закон України «Про внесення змін до деяких законів України у сферах енергетики і теплопостачання щодо удосконалення окремих положень, пов'язаних із веденням господарської діяльності та дією воєнного стану в Україні» № 4213-IX від 14.01.2025 р.

⁷ Частина 7 статті 29 Закону України «Про ринок електричної енергії».

⁸ із змінами, внесеними постановою КМУ № 718 від 22.07.2020, постановою КМУ № 1041 від 06.10.2021

⁹ Відповідно до спеціального законодавства, що регулює використання ядерної енергії та забезпечення радіаційної безпеки, продовження строку експлуатації атомних електростанцій в Україні може здійснювати оператор атомних електростанцій, а саме – НАЕК «Енергоатом».

1. Ініціювання проведення конкурсу

ОСП щороку здійснює оцінку відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідного резерву. *Звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей затверджується* Енергетичним Регулятором (НКРЕКП).

На основі Звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей та результатів проведення моніторингу безпеки постачання електричної енергії ОСП готує висновки та пропозиції про необхідність проведення конкурсу та подає їх до Міненерго. ОСП має визначити: (а) обсяг закупівлі необхідної генеруючої потужності; (б) мінімальну та максимальну величини генеруючої потужності; (в) технічні вимоги, включаючи технічні характеристики генеруючих потужностей.

Термін підготовки висновків та пропозицій ОСП - протягом 30 днів з дня затвердження Енергетичним Регулятором Звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей та результатів проведення моніторингу безпеки постачання електричної енергії.

2. Прийняття рішення про проведення конкурсу

Міненерго протягом 60 днів з дня отримання висновків та пропозицій ОСП щодо необхідності проведення конкурсу:

- за власним зверненням, отримує від Енергетичного Регулятора пропозиції щодо граничної ціни закупівлі послуги із забезпечення розвитку генеруючих потужностей (у разі, якщо планується застосування до переможця конкурсу стимулу у вигляді плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючих потужностей);
- опрацьовує разом з іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та ОСП пропозиції щодо інших стимулів, їх виду та розміру. Згідно з Законом¹⁰ до переможця конкурсу, окрім плати за послугу із забезпечення розвитку

генеруючої потужності, можуть застосовуватись такі стимули:

- сприяння відведенню земельної ділянки/ виділенню майданчика для будівництва нової генеруючої потужності;
- застосування механізмів державно-приватного партнерства;¹¹
- надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;

- готує проєкт рішення КМУ про проведення конкурсу із застосуванням стимулів та подає КМУ.

Рішення про проведення конкурсу приймає КМУ та має водночас визначати наступні умови:

- строки проведення конкурсу;
- обсяг закупівлі необхідної генеруючої потужності;
- стимули для переможця конкурсу та порядок їх застосування. У разі застосування в якості стимулу плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності обов'язково зазначається **гранична ціна закупівлі послуги та мінімальний строк оплати наданої послуги**;
- **максимальний граничний строк введення** генеруючої потужності в експлуатацію;
- мінімальну та максимальну величину потужності генеруючої установки;
- вимоги щодо мінімального строку гарантованої (проєктної) експлуатації (годин напруцювання) обладнання після введення в експлуатацію генеруючої потужності;
- основні технічні вимоги, включаючи технічні характеристики генеруючих потужностей для забезпечення необхідних режимів роботи генеруючих потужностей.

Рішення про проведення конкурсу та умови проведення конкурсу оприлюднює Міненерго та ОСП на їх офіційних веб-сайтах. Вони ж повідомляють про них Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

¹⁰ Частина 6 статті 29 Закону України «Про ринок електричної енергії».

¹¹ Застосування механізмів державно-приватного партнерства здійснюється відповідно до окремого закону – Закону України «Про публічно-приватне партнерство».

3. Підготовка до конкурсу

Підготовка проведення конкурсу включає ряд заходів, а саме:

Формування конкурсної комісії

У разі застосування як стимулу плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючих потужностей Конкурсну комісію утворює Міненерго протягом 30 днів з дати прийняття рішення КМУ про проведення Конкурсу. Повноваження та регламент роботи Конкурсної комісії визначає Положення про комісію з проведення конкурсу, затверджене КМУ разом з Порядком проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом.¹²

У разі застосування інших стимулів Міненерго готує проєкт окремого рішення КМУ про порядок формування та роботи конкурсної комісії з урахуванням особливостей відповідних стимулів, що пропонуються для застосування.

Підготовка конкурсної документації

ОСП не пізніше ніж через 2 місяці з дня прийняття КМУ рішення про проведення конкурсу розробляє конкурсну документацію та подає її до Конкурсної комісії на затвердження. Конкурсна документація оприлюднюється Міненерго, ОСП на їх офіційних веб-сайтах протягом п'яти днів з дати її затвердження та надається Секретаріатові Енергетичного Співтовариства.

У разі застосування як стимулу сприяння відведенню земельної ділянки та/або виділенню майданчика для будівництва нової генеруючої потужності Міненерго подає ОСП для включення до конкурсної документації:

- опис земельної ділянки (майданчика);
- умови, на яких вона надаватиметься переможцю конкурсу;
- проєкт договору щодо надання (передачі) земельної ділянки у власність або користування переможцем конкурсу.

При цьому, щодо земельної ділянки (майданчика для будівництва) повинно бути ухвалене рішення щодо цільового призначення відповідної земельної ділянки – землі енергетики та умов здійснення на ній будівництва, ремонту та обслуговування об'єктів енергетичної інфраструктури, розроблена та оформлена земельна документація, в тому числі нормативна оцінка ділянки.

У проміжок часу не раніше 20 календарних днів та не пізніше ніж через 30 календарних днів з дати оприлюднення конкурсної документації Міненерго проводить нараду для потенційних учасників конкурсу з метою надання роз'яснень щодо вимог до конкурсної документації, умов договорів, процедур, яких повинні дотримуватися учасники конкурсу.

Після проведення наради Конкурсна комісія може прийняти рішення про внесення змін до конкурсної документації. У конкурсній документації не підлягають змінам умови, які визначені відповідним рішенням КМУ про проведення конкурсу. Конкурсна документація підлягає коригуванню (внесенню змін) та оприлюднюється Міненерго, ОСП на їх офіційних веб-сайтах не пізніше ніж через 15 днів з дати проведення наради та надається Секретаріатові Енергетичного Співтовариства.

Конкурсна документація повинна містити, зокрема:

1. інструкцію з підготовки та подання конкурсної пропозиції;
2. перелік документів учасника конкурсу та вимоги до них;
3. кваліфікаційні вимоги до учасника конкурсу;
4. кваліфікаційні вимоги до пропозиції учасника конкурсу;
5. вимоги до складу, форми, строку дії гарантійного забезпечення цінової пропозиції учасника конкурсу та гарантійного забезпечення виконання обов'язків із будівництва генеруючої потужності у разі визнання учасника переможцем конкурсу;

¹² Постанова КМУ від 10 липня 2019 р. № 677 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом».

6. вимоги до оформлення конкурсної пропозиції учасника конкурсу (у разі потреби - планів, креслень, схем, графіків, діаграм, обґрунтувань тощо);
7. відомості про стимули, що надаються переможцю конкурсу, та порядок їх застосування;
8. критерії визначення переможця (переможців) конкурсу;
9. вимоги до складу, форми, строку дії цінової пропозиції учасника конкурсу;
10. спосіб, місце та кінцевий строк подання конкурсних пропозицій;
11. проект договору (договорів), що повинен бути укладений з переможцем (переможцями) конкурсу;
12. строк укладення договору за результатами проведення конкурсу;
13. банківські реквізити, рахунок ОСП для надання гарантійного забезпечення цінової пропозиції учасниками конкурсу;
14. процедуру подання запитів та надання роз'яснень щодо конкурсної документації;
15. місце, дату і час розкриття конкурсних пропозицій;
16. прізвище, ім'я та по батькові, номери телефонів, посаду та адресу голови та секретаря конкурсної комісії.

Конкурсна документація викладається українською та англійською мовами, при цьому визначальним є текст, викладений українською мовою.

4. Проведення конкурсу

Конкурс проводиться у два етапи:

1. **проведення кваліфікації** учасників відповідно до вимог конкурсної документації та здійснення відбору пропозицій кваліфікованих учасників для участі у другому етапі конкурсу;
2. **визначення переможця (переможців)** з числа кваліфікованих учасників шляхом відбору кращої цінової пропозиції.

Кваліфікація учасників конкурсу

Розкриття конкурсних пропозицій здійснюється Конкурсною комісією в день, у час та місці, що зазначені в конкурсній документації.

Для забезпечення максимальної прозорості процесу оцінки до участі в розкритті конкурсних пропозицій допускаються всі учасники конкурсу, що подали пропозиції, або їх представники, представники засобів масової інформації та інших заінтересованих осіб.

У процесі кваліфікації Конкурсна комісія оцінює:

1. Відповідність учасника конкурсу вимогам, встановленим Порядком проведення конкурсу та конкурсною документацією

Відповідно до Порядку проведення конкурсу учасником конкурсу може бути суб'єкт господарювання чи об'єднання суб'єктів господарювання (статутне чи договірне), який подав конкурсну пропозицію відповідно до вимог конкурсної документації.

Вітчизняні та іноземні учасники (окрім юридичних чи фізичних осіб, що належать до держави-агресора) мають право брати участь у конкурсі на рівних умовах.

Конкурсна документація може містити інші кваліфікаційні вимоги до учасника конкурсу, яким повинен відповідати учасник конкурсу. Наприклад, не перебувати у стадії ліквідації (припинення), не мати простроченої заборгованості перед ОСП та/або заборгованості з податків тощо.

2. Наявність досвіду реалізації відповідних проєктів

У процесі кваліфікації перевіряється наявність у учасника конкурсу або його поручителя (гаранта) досвіду з реалізації проєкту з реконструкції (модернізації) енергетичного устаткування та/або нового будівництва електростанції із встановленою потужністю не менше 20 МВт.

На підтвердження наявності такого досвіду учасник конкурсу має довести, що він був замовником або генеральним підрядником або на договірних підставах виконував функції підрядника з виконання робіт на об'єктах енергетики з реконструкції (модернізації) енергетичного обладнання та/або нового будівництва об'єктів енергетики, що підтверджується:

- документом про введення об'єкта будівництва та/або об'єкта реконструкції (модернізації) в експлуатацію, який передбачений законодавством країни розташування об'єкта;
- документами фінансової звітності (балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів тощо) за попередній календарний або фінансовий рік;
- описом структури фінансування та/або моделі фінансування етапів спорудження генеруючої потужності.

У разі коли учасник конкурсу має поручителя (гаранта), зазначеним кваліфікаційним вимогам повинен відповідати поручитель (гарант).

3. Наявність гарантійного забезпечення

У процесі кваліфікації перевіряється подання учасником конкурсу гарантійного забезпечення участі у конкурсі та достатність його розміру. Розмір гарантійного забезпечення визначається як сума в національній валюті, яка дорівнює еквіваленту 100 000 євро, визначена на день оголошення конкурсу, а також додатково 1 000 євро за 1 МВт потужності, яку заявляє учасник у своїй конкурсній пропозиції. Гарантійне забезпечення вноситься на рахунок ОСП, реквізити якого зазначаються у конкурсній документації.

Якщо учасник конкурсу має поручителя (гаранта), гарантійне забезпечення може внести поручитель (гарант).

4. Відповідність конкурсної пропозиції кваліфікаційним вимогам

Подана учасником конкурсна пропозиція оцінюється на предмет її відповідності вимогам, визначеним у конкурсній документації. Зокрема, це стосується: (а) технічних характеристик генеруючої потужності, що пропонується; (б) відповідності встановленої потужності мінімальній та максимальній величині; (в) необхідних режимів роботи генеруючої одиниці та інших аспектів, що визначені конкурсною документацією.

Конкурсна комісія приймає рішення щодо кваліфікації учасників у строк, що не перевищує 30 днів з дати розкриття кваліфікаційної частини конкурсних пропозицій учасників. В межах цього строку Конкурсна комісія має право отримувати роз'яснення від учасників конкурсу щодо поданих документів, звертатися до інших осіб щодо підтвердження достовірності документів та інформації.

Порядком проведення конкурсу визначено виключний перелік **підстав для відмови у кваліфікації** учасника конкурсу:

1. учасник конкурсу не подав гарантійне забезпечення участі в конкурсі та/або розмір такого забезпечення не відповідає вимогам Порядку;
2. кваліфікаційна частина конкурсної пропозиції частково або повністю викладена будь-якою мовою, відмінною від української, і не подано нотаріально засвідчений переклад документів;
3. учасник конкурсу подав неповний пакет документів або якщо зміст поданих документів не відповідає вимогам Порядку проведення конкурсу та конкурсній документації;
4. технічні параметри об'єкта, що пропонується учасником конкурсу, цілком або у будь-якій окремій частині (без винятку і застережень) не відповідають вимогам Кодексу системи передачі для даного типу генерації на момент подання конкурсної пропозиції учасника та вимогам конкурсної документації.

Рішення Конкурсної комісії щодо результатів кваліфікації учасників оформляється протоколом, який підписується усіма членами конкурсної комісії, що були присутні на засіданні, та оприлюднюється Міненерго, ОСП їх офіційних веб-сайтах протягом п'яти робочих днів з дати проведення засідання та надається Секретаріатові Енергетичного Співтовариства.

Визначення переможця конкурсу

Конкурсна комісія проводить другий етап конкурсу щодо оцінки цінних пропозицій у строк не пізніше ніж 10 днів з дати оприлюднення рішення про результати кваліфікації учасників.

Якщо сукупний обсяг запропонованої потужності всіх кваліфікованих конкурсних пропозицій дорівнює або менший обсягу закупівлі необхідної генеруючої потужності, то всі конкурсні пропозиції є переможцями конкурсу.

Якщо загальний обсяг запропонованої потужності всіх кваліфікованих конкурсних пропозицій перевищує обсяг закупівлі необхідної генеруючої потужності, то переможці конкурсу визначаються шляхом відбору кращих цінних пропозицій у такому порядку:

- конкурсні пропозиції розміщуються за рейтингом у порядку збільшення цінних пропозицій. Якщо учасниками конкурсу подані однакові цінні пропозиції, то рейтинг конкурсних пропозицій визначається у порядку збільшення строку введення в експлуатацію об'єкта будівництва;
- Конкурсна комісія відбирає конкурсні пропозиції відповідно до рейтингу починаючи з найнижчих цінних пропозицій доки сума потужностей обраних конкурсних пропозицій повністю або з перевищенням не покриє обсяг закупівлі необхідної генеруючої потужності. Якщо таке перевищення становитиме менше або дорівнюватиме мінімальній величині потужності¹³, яка визначена

конкурсною документацією, то така конкурсна пропозиція також визнається переможцем конкурсу. В іншому випадку Конкурсна комісія проводить з учасником конкурсу переговори стосовно можливості прийняття частину конкурсної пропозиції. За результатами таких переговорів Конкурсна комісія приймає рішення стосовно умов та обсягів закупівлі послуги із забезпечення розвитку генеруючих потужностей у такого учасника.

Конкурсна комісія приймає рішення про відхилення цінної пропозиції у двох випадках:

1. якщо учасник надав більше однієї цінної пропозиції для одного об'єкта будівництва генеруючої потужності;
2. якщо цінова пропозиція учасника конкурсу перевищує граничну ціну закупівлі послуги із забезпечення розвитку генеруючих потужностей, визначену у конкурсній документації.

Рішення Конкурсної комісії щодо визначення переможців конкурсу оформляється протоколом протягом 3 робочих днів з дати проведення засідання. Копія протоколу протягом 5 робочих днів після дати засідання Конкурсної комісії оприлюднюється Міненерго і ОСП на їх офіційних веб-сайтах та надається Секретаріатові Енергетичного Співтовариства. Додатково, протягом 7 робочих днів після оприлюднення, копія протоколу надається всім кваліфікованим учасникам конкурсу.

У разі невіддання протоколу у зв'язку із звільненням голови або члена (членів) Конкурсної комісії, які були присутні на засіданні, та відсутності пропозицій щодо кандидатур нових членів Конкурсної комісії, що унеможливує формування нового складу комісії, Міненерго повинен забезпечити формування нового персонального складу Конкурсної комісії, а нова Конкурсна комісія протягом 10 днів з дати її формування повинна провести засідання та прийняти рішення про визначення переможця (переможців) конкурсу або про визнання конкурсу таким, що не відбувся.

13 Мінімальна величина пропозиції потужності визначається ОСП виходячи з принципів: а) керованості (диспетчеризації) об'єктів генеруючої потужності; б) можливості надання допоміжних послуг із забезпечення процесів підтримання параметрів операційної безпеки в ОЕС України.

Визнання конкурсу таким, що не відбувся

Конкурсна комісія приймає рішення щодо визнання конкурсу таким, що не відбувся, у разі виникнення однієї з таких підстав:

- відсутність цінових пропозицій до закінчення строку їх подання;
- відсутність кваліфікованих учасників після завершення першого етапу конкурсу;
- відхилення всіх цінових пропозицій кваліфікованих учасників конкурсу як таких, що не відповідають умовам конкурсу;
- відмова від укладення договорів переможцем (переможцями) конкурсу та неукладення таких договорів з іншими кваліфікованими учасниками конкурсу, чия цінова пропозиція є наступною за переможцем (переможцями) конкурсу, якщо така можливість передбачена конкурсною документацією.

У разі визнання конкурсу таким, що не відбувся, Міненерго може повторно організувати проведення конкурсу керуючись попередньо прийнятим рішенням КМУ про проведення такого конкурсу.

Повернення гарантійного забезпечення

Після завершення конкурсу та визначення переможця (переможців) ОСП повертає учасникам конкурсу гарантійне забезпечення участі у конкурсі у строк до п'яти робочих днів з дати укладення ОСП договору з переможцем конкурсу або письмового заперечення учасника конкурсу проти продовження строку дії цінової пропозиції.

Порядком проведення конкурсу передбачено, що у разі не підписання у встановлені строки протоколу щодо визначення переможця (переможців) конкурсу, у тому числі внаслідок звільнення голови або члена (членів) Конкурсної комісії, строк дії цінової пропозиції учасника конкурсу продовжується на кількість днів від дня проведення засідання Конкурсної комісії щодо визначення переможця (переможців) конкурсу до дати підписання членами Конкурсної комісії відповідного протоколу.

Учасник конкурсу має право надіслати протягом п'яти днів з дня оприлюднення на офіційних веб-сайтах Міненерго та ОСП відповідного протоколу письмове заперечення проти такого продовження. В такому разі учасник конкурсу не втрачає права на повернення гарантійного забезпечення участі у конкурсі. Проте, встановлене правило стосовно надання письмового заперечення лише після оприлюднення відповідного протоколу про результати конкурсу призводить до «заморожування» гарантійного забезпечення на весь період урегулювання питань підписання протоколу.

У разі визнання конкурсу таким, що не відбувся (крім випадків зазначених нижче), ОСП повертає гарантійне забезпечення учасникам конкурсу у строк до п'яти робочих днів з дати оприлюднення відповідного рішення.

Гарантійне забезпечення участі в конкурсі стягується на користь ОСП у разі, коли:

1. кваліфікований учасник конкурсу відкликав власну конкурсну пропозицію після граничної дати її подання;
2. переможець (переможці) конкурсу не уклав (не уклали) договір у встановлений строк, крім випадку письмового заперечення учасника конкурсу проти продовження строку дії цінової пропозиції.

5. Укладення договору з переможцем конкурсу

Внесення гарантійного забезпечення виконання зобов'язань за договором

Переможець конкурсу перед укладенням договору або його поручитель (гарант) повинен надати гарантійне забезпечення виконання зобов'язань за договором у вигляді:

- безвідкличної банківської гарантії банку, який має кредитний рейтинг не нижче “uaA” за національною шкалою або не менше “A-” за міжнародною шкалою (Fitch Ratings, Moody’s Investors Service, Standard & Poors), або
- підтвердження перерахування грошового внеску на рахунок ОСП.

Гарантійне забезпечення становить еквівалент 30 000 євро за 1 МВт потужності, з якою учасника визнано переможцем конкурсу. Гарантійне забезпечення подається у національній валюті за офіційним курсом НБУ, що встановлений на день оголошення конкурсу, і зберігається ОСП як гарантія виконання зобов'язань за договором, що укладається з переможцем конкурсу.

ОСП повертає гарантійне забезпечення виконання зобов'язань за договором у строк до десяти робочих днів після надання переможцем конкурсу ОСП копії документів, що підтверджують готовність та введення об'єкта в експлуатацію, які передбачені нормами законодавства на момент введення об'єкта в експлуатацію. Якщо переможець конкурсу у строк, визначений договором, не подав копії таких документів, гарантійне забезпечення стягується на користь ОСП на його вимогу та використовується згідно відповідного рішення Енергетичного Регулятора.

Укладення договору з переможцем конкурсу

У разі застосування стимулу у вигляді плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності ОСП у строк не пізніше десяти днів з дня отримання оформленого належним чином рішення Конкурсної комісії повинен надіслати переможцю конкурсу договір. Зміст договору повинен відповідати проєкту договору, що є складовою конкурсної документації, з урахуванням цінової пропозиції переможця конкурсу.

Договір з переможцем конкурсу, який укладається після тривалого невідписання протоколу щодо визначення переможця (переможців) конкурсу, у тому числі внаслідок звільнення голови або члена (членів) Конкурсної комісії, укладається, зокрема, у разі, коли нову генеруючу потужність, щодо якої учасник подав цінову пропозицію, вже побудовано після подання такої пропозиції, на дату укладення договору.

Переможець конкурсу повинен не пізніше 20 днів, що настають за днем отримання договору, підписати договір та повернути ОСП його примірник з підтвердженням надання гарантійного забезпечення виконання зобов'язань за договором. **У разі, якщо у встановлений строк не надійшов підписаний переможцем конкурсу договір, вважається, що переможець конкурсу відмовився від підписання договору.** Також буде вважатися, що переможець конкурсу відмовився від укладення договору, коли в зазначений строк на адресу ОСП:

3. надійшов договір, підписаний не уповноваженою переможцем конкурсу особою;
4. надійшов договір, відмінний від договору, поданого ОСП;
5. надійшла письмова відмова переможця конкурсу від укладення договору;
6. надійшов підписаний переможцем конкурсу договір до надання ним гарантійного забезпечення.

У разі застосування як стимулу сприяння відведенню земельної ділянки (виділенню майданчика для будівництва) нової генеруючої потужності переможець конкурсу звертається до власника земельної ділянки (майданчика для будівництва) для укладення договору.

Наслідки не укладення договорів

У разі відмови переможця конкурсу від укладення договору з ОСП у строк, визначений Порядком проведення конкурсів, ОСП повідомляє про це Конкурсній комісії протягом одного робочого дня з дня відмови. Конкурсна комісія приймає рішення про визнання переможця конкурсу таким, що відмовився від укладення договору, та визначає переможцем конкурсу наступного кваліфікованого учасника. Рішення Конкурсної комісії оформляється протоколом, що оприлюднюється на офіційних веб-сайтах Міненерго, ОСП і надсилається Секретаріатові Енергетичного Співтовариства.

У такому випадку гарантійне забезпечення участі в конкурсі стягується на користь ОСП.

Якщо представник власника земельної ділянки (майданчика для будівництва) відмовився укласти договір з переможцем конкурсу (у разі застосування стимулу у вигляді сприяння виділенню земельної ділянки (майданчика для будівництва), конкурс буде вважатися таким, що не відбувся, тільки після набрання законної сили рішенням суду про відмову в задоволенні вимоги переможця до власника земельної ділянки (майданчика для будівництва) чи відповідного уповноваженого органу щодо примусового укладення такого договору. До набрання законної сили рішенням суду конкурс вважається таким, що відбувся.

У цьому випадку використання відповідної земельної ділянки (майданчика для будівництва) до прийняття рішення судом по суті виявляється неможливим, що несе для інвестора ризик своєчасної реалізації проєкту будівництва нової генеруючої потужності.

Порядком проведення конкурсу не визначені наслідки для переможця конкурсу у разі відмови його від реалізації проєкту через відмову представника власника земельної ділянки (майданчика) укласти договір, зокрема, що стосується повернення переможцю конкурсу гарантійного забезпечення, внесеного на забезпечення виконання умов договору, укладеного з ОСП.

ХІД ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ У 2024-2025 РОКАХ

13 серпня 2024 року КМУ затвердив Розпорядження №756-р «Деякі питання проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом», яким було прийнято рішення про проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом і визначенні основні умови такого конкурсу, зокрема:

- Загальний обсяг генеруючої потужності високоманеврових електростанцій, що передбачається побудувати, з можливістю здійснення швидкого пуску/зупинення для забезпечення наявності в об'єднаній енергетичній системі України гарантованих резервів вторинного регулювання (резервів відновлення частоти) – **700 МВт**.
  - Термін введення генеруючих потужностей в експлуатацію – **до 31 грудня 2027 року**.
  - Мінімальний граничний строк оплати послуги із забезпечення розвитку генеруючої потужності – **10 років**, рівними частинами, починаючи з моменту введення в експлуатацію нового об'єкта генерації.
  - Гранична ціна закупівлі послуги забезпечення розвитку генеруючої потужності (за **1 МВт** встановленої потужності новоствореного об'єкта) – **854 977,5 євро**.
- Мінімальна встановлена потужність об'єкта – **5 МВт**, максимальна встановлена потужність – **80 МВт**.
  - Мінімальний строк гарантованої (проектної) експлуатації обладнання генеруючої одиниці - не менше 20 років (або 100 000 годин в режимі генерації).

27 серпня 2024 року – офіційне опублікування оголошення про проведення конкурсу.

20 грудня 2024 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому була **затверджена конкурсна документація**.

Конкурсною документацією було визначено, що закуповується **700 МВт** з розбивкою на 2 лоти:

Лот 1 – 500 МВт потужності із будівництвом на території пріоритетних регіонів (Київська, Чернігівська, Черкаська, Полтавська, Сумська, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Харківська, Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська та Херсонська області).

Лот 2 – 200 МВт із будівництвом на території регіонів, що не відносяться до пріоритетних (Тернопільська, Чернівецька, Вінницька, Житомирська, Івано-Франківська, Львівська та Закарпатська області).

Малюнок 1

Згідно конкурсної документації цінова пропозиція учасників конкурсу подається у євро та визначає ціну договору про надання послуг із забезпечення розвитку генеруючої потужності з урахуванням ПДВ.

Пропозиція учасника конкурсу повинна включати технічне завдання на проектування генеруючої потужності з технічними характеристиками генеруючої потужності, що відповідають основним технічним вимогам, які були детально викладені в конкурсній документації.

Малюнок 2

ОСНОВНІ ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ПРОСКТІВ

- Встановлена потужність запланованих до будівництва нових об'єктів генерації має становити від **5 до 80 МВт**
- Заявка учасника конкурсу має містити документ, що підтверджує право власності на земельну ділянку

Високоманеврові електростанції із швидким пуском/зупиненням повинні мати здатність в нормальному режимі не менш як чотири рази протягом однієї доби забезпечити пуск та припинення генерації з максимальним допустимим часом простою між двома послідовними циклами пуску/зупинення **15 хвилин, сумарно 1800 – 2000 пусків за рік**

Діапазон регулювання повинен становити не менш 80 відсотків встановленої потужності електростанції

Час введення в дію (повна активація) із зупиненого стану – не більш 15 хвилин від моменту отримання відповідної команди оператора системи передачі

Час гарантованої безперервної роботи – не менше 8 годин

Генеруючі одиниці повинні мати можливість здійснювати пуск в умовах відсутності напруги в зовнішній мережі

Генеруюча потужність повинна бути готовою до роботи після простою тривалістю до одного місяця без проведення будь-якого технічного обслуговування

Будівництво генеруючої потужності повинно передбачати спорудження інженерно-технічного захисту обладнання

Генеруюче обладнання, має бути новим (попередньо не задіяним в роботі), термін виготовлення – починаючи з 01 січня 2023 року

10 січня 2025 року ОСП було проведено нараду щодо вимог до конкурсної документації, умов договорів та процедур, яких повинні дотримуватися учасники конкурсу, до участі в якій було запрошено всіх потенційних інвесторів. За результатами наради ОСП опублікувало відповіді на пропозиції та зауваження потенційних учасників аукціону.

23 січня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому були затверджені зміни до конкурсної документації.

28 лютого 2025 року – кінцевий строк для потенційних учасників конкурсу для подання відповідних пропозицій.

5 березня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому було відкрито конкурсні пропозиції (крім цінових пропозицій).

21 березня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому було прийнято рішення про надіслання запитів учасникам щодо надання роз'яснень та документів.

2 квітня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому було затверджено перелік кваліфікованих учасників конкурсу (всього – 10 компаній). Також було затверджено перелік учасників, пропозиції яких не відповідають кваліфікаційним вимогам. До цього другого переліку потрапили ТОВ «Тисагаз», ТОВ «Лісс Енерджі» та ТОВ «Екоера».

7 квітня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому було відкрито цінові пропозиції кваліфікованих учасників.

11 квітня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому було визначено переможців конкурсу. При цьому були відхилені

цінові пропозиції ПАТ «Укрнафта» на будівництво трьох електростанцій, а також пропозиції ТОВ «Інжур Енерджі» та ТОВ «Далорт».

22 квітня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому було зачитано рішення, яке було прийняте 11 квітня. Зважаючи, що від учасників конкурсу, пропозиції яких були відхилені, надійшли звернення щодо їх незгоди з результатами конкурсу та скасування результатів конкурсу, конкурсна комісія прийняла рішення заслухати пояснення цих учасників конкурсу.

29 квітня 2025 року відбулось засідання Комісії з проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, на якому було заслухані представники учасників, пропозиції яких були відхилені.

Слід зазначити, що відхилення цінових пропозицій, на нашу думку, сталось скоріше з формальних причин та відсутності спільного розуміння учасників конкурсу та Конкурсної комісії стосовно того, в якій формі мають подаватися цінові пропозиції, чи має ціна зазначатися на МВт потужності, чи як єдина загальна сума за об'єкт, з ПДВ чи без ПДВ.

Зважаючи на те, що деякі учасники конкурсу, цінові пропозиції яких були відхилені, подали скарги до АМК, Конкурсна комісія вирішила відкласти фіналізацію результатів конкурсу до розгляду відповідних звернень АМК. Останній у липні 2025 року відмовив ПАТ «Укрнафта» у розгляді справи. Відтак, з липня 2025 року були відсутні причини у продовженні конкурсу, втім протягом наступних 6 місяців не відбувалися нові засідання конкурсної комісії.

30 грудня 2025 року після тривалої перерви та внесення змін до Порядку проведення конкурсу, які, серед іншого, були необхідні для оновлення персонального складу Конкурсної комісії, відбулось засідання Конкурсної комісії, на якому було підтверджено рішення про визнання 7 компаній переможцями конкурсу. Інформація по ним наведена у таблиці нижче.

Таблиця 1: Компанії, які були визнані переможцями конкурсу

Компанія	Регіон, в якому розміщена генеруюча установка	Встановлена потужність, МВт	Цінова пропозиція, євро/МВт (без ПДВ)	Цінова пропозиція, євро/МВт (з ПДВ)
ПрАТ «Кривий Ріг Цемент»	Дніпропетровська	9,4	333 333	400 000
	Дніпропетровська	9,2		
	Дніпропетровська	9,2		
ТОВ СП «Агродар»	Чернігівська	16,1	464 290	557 148
	Івано-Франківська	63,2		
ТОВ Агрохолдинг «Радосвіт»	Київська	9,2	464 290	557 148
	Чернігівська	13,8		
	Чернігівська	40,9		
	Чернігівська	16,1		
ТОВ «Магнат Енерго»	Івано-Франківська	79	457 990	549 588
ТОВ «Станція Індустріальна»	Івано-Франківська	25	650 000	780 000
ТОВ «Норт Ленд»	Івано-Франківська	6,9	540 000	648 000
ТОВ «Пауер 1»	Закарпатська, Берегівський район	9,2	250 000	300 000
	Закарпатська, Хустський район	9,2	333 333	400 000
ВСЬОГО		316,4		

Джерело: Укренерго, ІМЕPOWER

Під час проведення засідання компанії, пропозиції яких були відхилені, повідомили Конкурсну комісію про свої наміри оскаржити відповідне рішення в судовому порядку.

Таблиця 2: Компанії, цінові пропозиції яких були відхилені Конкурсною комісією

Компанія	Регіон, в якому розміщена генеруюча установка	Встановлена потужність, МВт	Цінова пропозиція, євро/МВт (без ПДВ)	Цінова пропозиція, євро/МВт (з ПДВ)
ПАТ «Укрнафта»	Полтавська	19,88	796 962	956 354.4
	Черкаська	19,88		
	Львівська	27,24	796 962	956 354.4
ТОВ «Інжур Енерджи»	м. Київ	50	700 001	840 001
ТОВ «Далорт»	Київська	10	662 500	795 000

Джерело: Укренерго, ІМЕPOWER

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕНОГО КОНКУРСУ

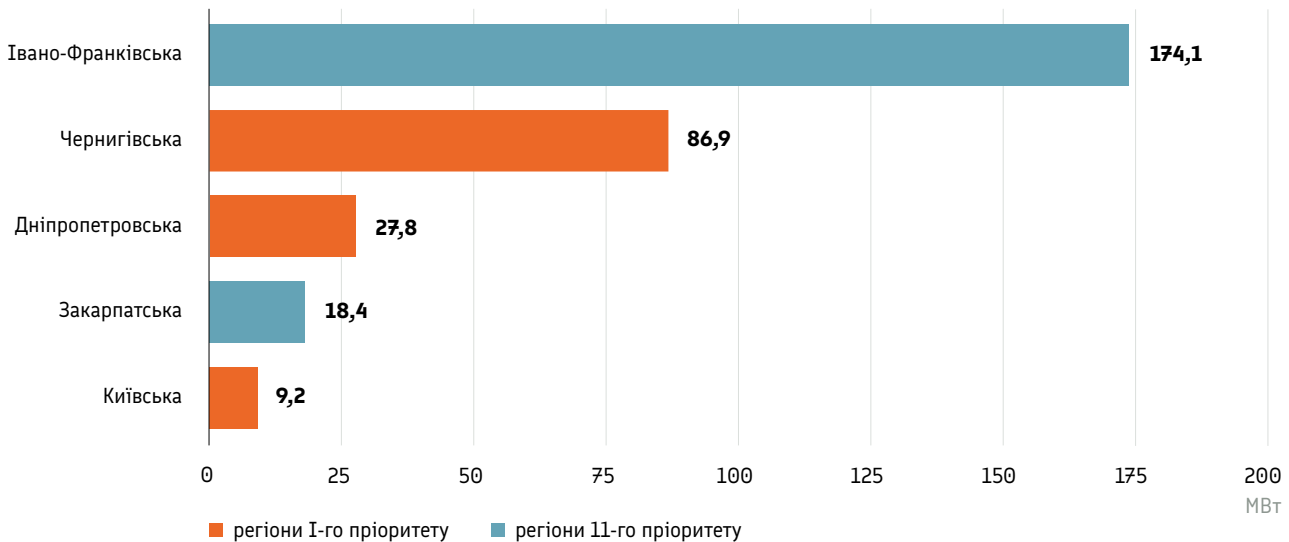
Відповідно до затверджених результатів конкурсу із пропозиціями компаній-переможців, в Україні буде збудовано 316 МВт нових гнучких генеруючих потужностей, що становить близько 45% від першочергової потреби, визначеної Міненерго. Таким чином, конкурс дозволить частково закрити дефіцит високоманеврових розподілених потужностей, необхідних для балансування української енергосистеми.

Водночас, фактичний регіональний розподіл проєктів-переможців суттєво відрізняється від початкових пріоритетів, закладених у дизайн конкурсу. Хоча квота для регіонів I-го пріоритету (енергодефіцитні регіони, що включають центральні, південні області та лівобережжя) була визначена у 2,5 рази більшою від регіонів II-го пріоритету (західні області), фінальні результати сформу-

вали обернений регіональний баланс. Понад половину нових потужностей (192 МВт) буде зосереджено у західних регіонах України, зокрема 174 МВт в Івано-Франківській області та 18 МВт у Закарпатській області.

Натомість у регіонах I-го пріоритету, які визначалися як критичні з точки зору дефіциту генерації та мережних обмежень, буде реалізовано лише 124 МВт нових потужностей, з яких 87 МВт – у Чернігівській області, 28 МВт – у Дніпропетровській та 9 МВт – у Київській. У підсумку, конкурсом було фактично задоволено лише 25% квоти для регіонів I-го пріоритету, тоді як для регіонів II-го пріоритету було задоволено майже всю визначену квоту, із рівнем реалізації 96%. Такий результат показує недостатність чинної конкурсної моделі досягати цілей енергетичної безпеки без додаткових інструментів.

Графік 3: Регіональний розподіл потужностей проєктів-переможців конкурсу

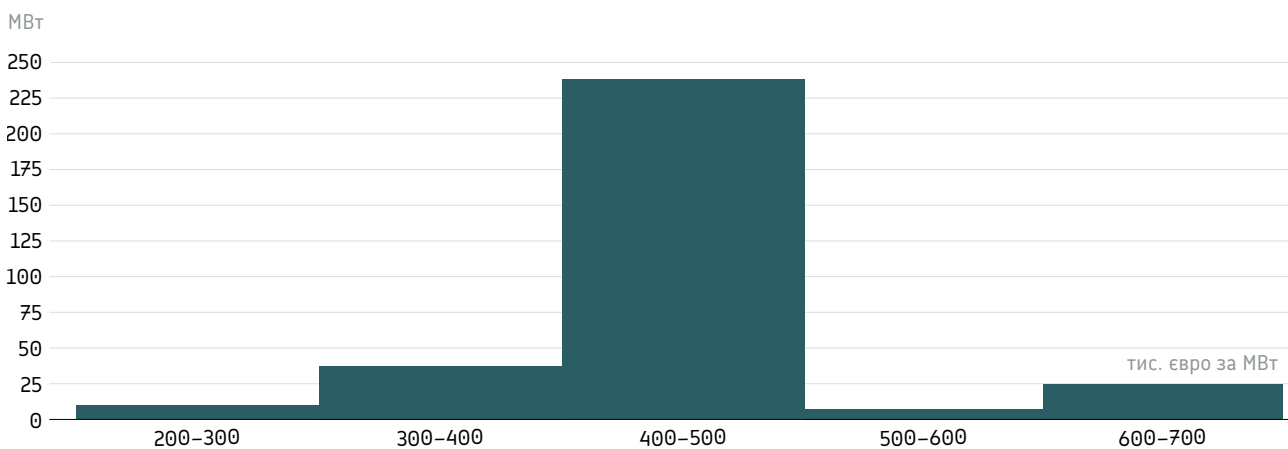
Джерело: власне представлення на основі даних Укренерго

Загальна вартість державної підтримки для реалізації проєктів-переможців становитиме майже 145 млн євро, які виплачуватимуться протягом 10 років рівномірними щорічними платежами після введення в експлуатацію.

Середньозважена вартість підтримки 1 МВт нової потужності склала 457 тис. євро, що майже вдвічі нижче за граничну цінову пропозицію, визначену умовами конкурсу. Це свідчить про наявність цінової конкуренції та її ефективності при використанні публічних коштів. Водночас, цінові пропозиції переможців різнилися між собою – від 250 тис. євро за МВт для проєкту у Закарпатській області до 650 тис. євро за МВт для проєкту в Івано-Франківській області. При цьому, **відсутній**

прямий зв'язок між рівнем цінових пропозицій та регіональною приналежністю проєктів. Так, середньозважена ціна пропозицій у регіонах I-го пріоритету (регіонах із вищими безпековими ризиками) склала 435 тис. євро за МВт, тоді як у регіонах II-го пріоритету – 472 тис. євро за МВт. Це дозволяє зробити висновок, що ціновий фактор не був вирішальним чинником формування регіонального розподілу результатів конкурсу.

Графік 4: Розподіл потужностей проєктів-переможців конкурсу за ціною пропозицією

Джерело: власне представлення на основі даних Укренерго

Можливою причиною такого дисбалансу є **проблема доступності страхування військових ризиків**, що суттєво впливає на інвестиційні рішення та здатність проєктів у прифронтових і енергодефіцитних регіонах досягати фінансового закриття. Відтак, без розвитку та здешевлення інструментів страхування або поліпшення безпекової ситуації навіть добре спроектовані конкурсні механізми можуть не забезпечувати досягнення стратегічних цілей енергетичної політики.

У разі проведення повторного конкурсу або затвердження заявок, які були раніше відхилені з технічних причин, потенційний обсяг нових гнучких потужностей може зрости ще на 127 МВт, з яких близько 100 МВт припадуть саме на регіони I-го пріоритету. У такому випадку загальна сума державної підтримки може зрости до майже 240 млн євро, що суттєво змінить як регіональний баланс, так і загальне навантаження на тарифну модель.

Механізм державної підтримки передбачає включення відповідних виплат до тарифу на передачу електричної енергії, за аналогією з чинною моделлю підтримки виробників з відновлюваних джерел енергії. **За підсумками проведеного конкурсу річна вартість підтримки нової генерації може становити близько 14,5 млн євро на рік.**

Для порівняння, за розрахунками Регулятора при встановленні тарифу на передачу на 2026 рік, загальна необхідна сума витрат ОСП на послугу передачі електроенергії становила близько 1,4 млрд євро (69,5 млрд грн), з яких приблизно 50% припадає на компонент підтримки виробників ВДЕ. За таких умов **додаткове навантаження на кінцевих споживачів унаслідок підтримки нових гнучких потужностей може скласти близько 1% від рівня 2026 року**, за умови відсутності нових зобов'язань, стабільного рівня споживання електроенергії та контрольованих витрат ОСП. Після припинення дії «зеленого» тарифу з 2030 року це навантаження може зрости до

приблизно 2%. У сценарії, за якого будуть також прийняті раніше відхилені пропозиції, загальне додаткове навантаження на тариф на передачу може зрости до 1,7% у період дії виплат за «зеленим» тарифом та до 3,5% після його припинення.

Для інвесторів механізм державної підтримки фактично означає поступове відшкодування частини капітальних витрат на будівництво електростанцій. З огляду на 10-річний

період здійснення виплат та оціночну середню вартість газотурбінної генерації на рівні близько 1 млн євро за МВт, реалізація такого механізму може, в середньому, забезпечити компенсацію майже третини початкових капітальних інвестицій виробника, що суттєво покращує їх інвестиційну привабливість навіть в умовах підвищених воєнних ризиків.¹⁴

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Проведений конкурс можна оцінити як частково успішний, а апробовану модель як таку, що можна застосовувати в подальшому. Запуск нових потужностей для покриття найбільш дефіцитних годин попиту на електроенергію, особливо в енергодефіцитних регіонах, є безумовно позитивним результатом. Водночас механізм продемонстрував деякі обмеження: рівень освоєння квоти в регіонах, визначених як пріоритетні, виявився низьким.

Такий результат свідчить про структурну проблему високих ризиків для інвесторів у прифронтових та наближених до зони бойових дій регіонах, для яких сам по собі ціновий фактор у межах конкурсу не став достатнім стимулом для ухвалення інвестиційних рішень. Окремим стримуючим чинником є **відсутність доступних та масштабованих інструментів страхування воєнних ризиків**, вартість яких наразі залишається надто високою для більшості приватних інвесторів.

Державну політику підтримки варто розширити за рахунок часткової компенсації вартості страхування воєнних ризиків або шляхом запровадження спеціалізованих механізмів страхування – із залученням міжнародних страховальників, фінансових інституцій та донорів – за аналогією до механізму Unity Facility, застосованого для страхування торговельного судноплавства в українських територіальних водах.¹⁵

Доцільно в стислі строки провести додатковий раунд конкурсу із можливістю повторного розгляду та затвердження раніше відхилені проєктів першого раунду конкурсу, з огляду на те, що частину поданих пропозицій було відхилено з суто технічних причин, а також беручи до уваги критичний стан енергосистеми та дефіцит гнучких потужностей у низці регіонів. Це дозволило б без суттєвих затримок залучити додаткові маневрені потужності до експлуатації в енергодефіцитних регіонах та підвищити ефективність уже проведеної конкурсної процедури без необхідності її повного перезапуску.

У межах чинного механізму конкурсу можна розглянути **спрощення дизайну** шляхом використання перевірених діджиталізованих інструментів, зокрема:

- моделі аукціонів із закупівлі допоміжних послуг, успішно реалізованих ОСП у 2024–2025 роках через платформу MMS;
- процедур електронних аукціонів із підтримки відновлюваної енергетики, що проводяться Гарантованим покупцем через платформу Prozorro.

¹⁴ За розрахунку приведеної вартості грошових потоків, із початковим капітальними інвестиціями у розмірі 1 млн євро за МВт, середньозваженим розміром державної підтримки 47,2 тис євро за МВт, та ставкою дисконтування 10%.

¹⁵ <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7c28d77b-fb29-47aa-b159-6ecac2e437ea&title=StrakhuvanniaUnityRozshireno>

Спрощення процедур зменшить транзакційні витрати для учасників, підвищить прозорість та конкуренцію, а також знизить ризики адміністративних затримок. Окрім того, для підвищення довіри інвесторів і мінімізації регуляторних та політичних ризиків доцільно передбачити участь представників міжнародних партнерів України (зокрема Європейського Союзу, міжнародних фінансових інституцій або донорських організацій) у роботі конкурсної комісії або окремого наглядового/консультативного комітету при її діяльності.

Разом із тим, для масштабування розбудови маневреної генерації, що є критично необхідною для стабільності енергосистеми, слід насамперед **вирішити базові структурні проблеми функціонування українського ринку електричної енергії**, які впливають на учасників балансуючого ринку.

Розв'язання проблеми заборгованості на балансуючому ринку має стати першочерговим пріоритетом державної політики. Уряду та Регулятору необхідно ухвалити чіткий і вичерпний порядок функціонування захищених споживачів, який би:

- визначав вузький перелік критеріїв віднесення споживачів до цієї категорії та віднесення права щодо віднесення таких суб'єктів лише на рівні Кабміну;
- передбачав обов'язкові механізми оплати спожитої електроенергії – пріоритетно через спеціальні рахунки або ж, альтернативно, через пряме фінансування з державного бюджету.

Це дозволить істотно звузити коло суб'єктів, які зловживають статусом захищених чи критичних, зменшити обсяги заборгованості та відновити економічну привабливість роботи на балансуючому ринку відповідно до його номінальних ринкових параметрів із високими ціновими сигналами.

У цьому контексті спрямування публічних коштів матиме значно вищу ефективність, якщо воно буде зосереджене на усуненні спотворень, спричинених чинним державним регулюванням, а не на запровадженні нових форм субсидування без усунення першопричин проблем.

Гармонізація цінових обмежень з європейськими правилами через поступове скасування нижніх і верхніх граничних цін на оптових сегментах ринку електричної енергії має стати невідкладною складовою політики. Це сприятиме формуванню коректних цінових сигналів, що відобразатимуть реальний дефіцит гнучкості в системі та стимулюватимуть інвестиції у маневрені потужності без потреби у постійному адміністративному втручанні.

Забезпечення передбачуваності та виконання державою взятих на себе фінансових зобов'язань є критично важливою умовою довіри інвесторів до подібних механізмів підтримки. Оскільки виплати за результатами конкурсу фінансуватимуть з тарифу на передачу (за аналогією із чинними механізмами підтримки відновлюваної енергетики), щорічне затвердження економічно обґрунтованого рівня цього тарифу Регулятором є принципово важливим. Досвід попередніх років, зокрема накопичення значної заборгованості перед виробниками з ВДЕ за «зеленим» тарифом, суттєво підірвав довіру інвесторів до механізмів державної підтримки та прямо впливає на готовність вкладати кошти у нові проекти маневреної генерації, а також рівень цінових пропозицій, що подається учасниками.

Без проактивної урядової позиції задля усунення цих проблем, навіть добре спроектовані конкурси не зможуть забезпечити необхідний масштаб приватних інвестицій у розвиток гнучких потужностей в Україні.

Про авторів

Ольга Гружинська – директорка IMEPOWER Advisory, спеціалізується на фінансово-економічних аспектах енергетичного сектору, електроенергетиці, питаннях газових, вугільних та централізованих теплових компаній, ринках електроенергії та газу, питаннях розрахунків, тарифів та ціноутворення, оцінці та фінансовому моделюванні, корпоративній та фінансовій реструктуризації.

Вона консультувала українські компанії з виробництва, передачі та розподілу електроенергії, НАК «Нафтогаз України», вугільні підприємства, теплоцентралі з питань фінансового оздоровлення, реструктуризації підприємств, з питань ціноутворення та тарифів, ліцензування, розрахунків, реалізації інвестиційних проектів, оцінки активів, управління фінансами та звітності. Ольга брала участь у понад 50 проєктах, що фінансуються міжнародними фінансовими організаціями.

Євгенія Загуменнова-Крупович – старша юристка IMEPOWER Advisory, спеціалізується на питаннях нормативно-правової бази ринку електроенергії. Протягом багатьох років вона консультувала членів Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу та брала участь у робочій групі з підготовки Закону про ринок електроенергії та Закону про Регулятора.

Наразі Євгенія залучена до розробки нового пакету законодавчих поправок для запровадження нової системи підтримки проєктів ВДЕ в Україні шляхом аукціонів. Вона має значний досвід проведення комплексної перевірки проєктів ВДЕ з юридичних та регуляторних питань для ЄБРР та приватних інвесторів.

Ігор Піддубний – радник членкині комітету з енергетики та житлово-комунальних послуг Верховної Ради України. Ігор відповідає за аналіз політики та консультаційну роботу, пов'язану з розвитком відновлюваної енергетики, енергоефективністю, міжнародною енергетичною політикою та імплементацією законодавства ЄС. Він також працює аналітиком у компанії Scates, зосереджуючись на комерційній діяльності у сфері сонячної енергетики на ринку електроенергії України. Раніше Ігор обіймав посаду аналітика та дослідника в Інституті Київської школи економіки (KSE Institute), де очолював оцінку збитків та втрат енергетичного сектору України після початку повномасштабної війни Росії проти України.

Zentrum
Liberale
Moderne

співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Видано у грудні 2025 року
видавництвом

Zentrum Liberale Moderne
Reinhardtstraße 15
10117 Berlin
Germany

+49 (0)30 - 13 89 36 33
info@libmod.de

www.libmod.de